

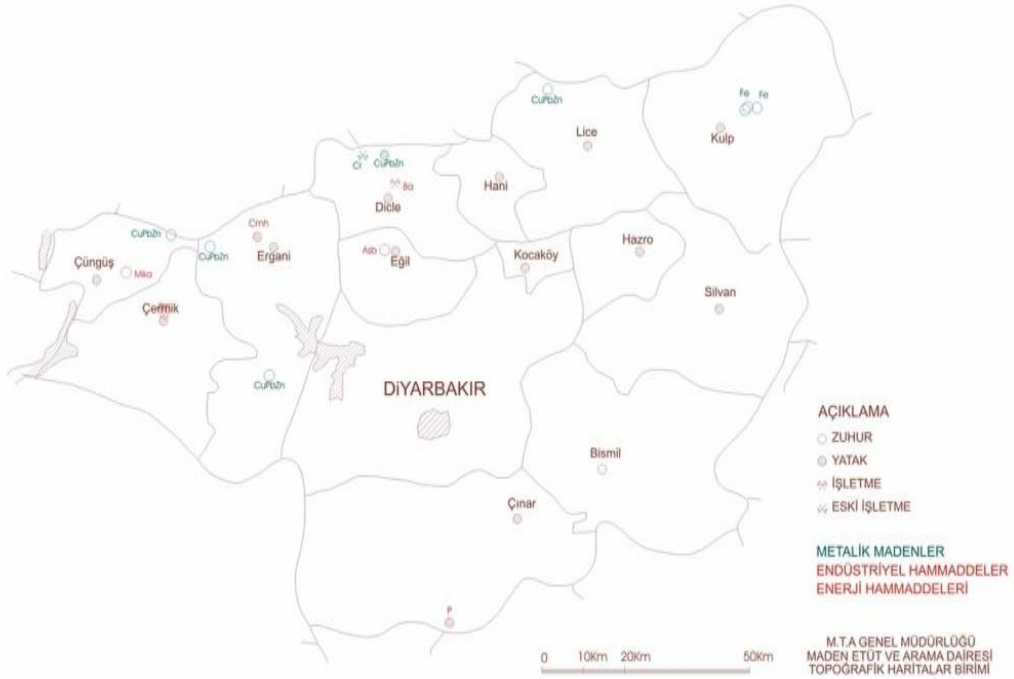

DİYARBAKIR MERMER SEKTÖRÜ RAPORU

Hamit BİRTANE
Uzman

Hüseyin AKDOĞAN
D.Bakır YDO Koordinatörü

DİYARBAKIR İLİ MADEN HARİTASI

DİYARBAKIR
14.01.2011

1. GİRİŞ

Tarihin her döneminde güncelliğini koruyan Diyarbakır, Anadolu'nun önemli kültür ve ticaret merkezlerinden biri olarak sürekli ilgi odağı olmuştur. Yerleşik yaşama geçişin en erken başladığı merkezlerden olan Diyarbakır, aynı zamanda önemli maden üretim merkezlerindedir. Diyarbakır maden kaynakları bakımından zengin olmakla birlikte bunların çıkartılıp işletilmesi ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi yeterli düzeyde değildir. Diyarbakır için rezerv ve üretimi fazla olan madenlerden başta geleni hiç şüphesiz mermerdir.

2. DİYARBAKIR MERMER POTANSİYELİ

Dünya pazarlarında beğeni kazanabilecek nitelikte doğal taş çeşidine sahip olan Türkiye’de, rezervler Anadolu ve Trakya boyunca geniş bir bölgeye yayılmıştır. Rezervlerin bölgelere göre dağılımı, Ege Bölgesi % 32, Marmara % 26, İç Anadolu % 11, Doğu Anadolu-Güneydoğu Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz Bölge’si % 31 şeklindedir.

Diyarbakır, büyük bir mermer madeni potansiyeline sahip olup son yıllarda mermercilik sektöründe önemli istihdam olanakları yaratıldığı görülmektedir. İlin mermer potansiyelinin sağlıklı bir şekilde belirlenmesi konusunda yeterli bir araştırmanın yapılmamış olmakla birlikte, 2008 yılında sadece mermer ocaklarının yoğun olduğu bölgelerde yapılan sınırlı bir çalışmada ilin işletilebilir rezerv potansiyelinin; Hani havzasında 55 milyon m³, Çermik ve Çüngüş havzasında 25 milyon m³, Lice, Hazro ve Kulp havzasında 15 milyon m³ olmak üzere toplam 95 milyon m³ olarak belirlenmiştir (DMMD, 2008).

Tablo – 1: Diyarbakır Mermer Rezervi

İlçe	Maden Adı	Potansiyeli
Çermik-Çüngüş Havzası	Mermer	25 Milyon m ³
Hani Havzası	Mermer	55 Milyon m ³
Lice-Hazro-Kulp Havzası	Mermer	15 Milyon m ³

Kaynak: DMMD, 2008.

İlin bej ve renkli kireçtaşı potansiyelinin yanı sıra, Karacadağ bazaltları önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Yaklaşık 10.000 km² alana yayılan bu bazaltlar sert taş grubu olarak önemli bir potansiyel sunmaktadır. Henüz ocak işletmeciliği istenilen düzeyde olmasa da,

genelde yüzeydeki serbest bloklardan elde edilen plakalar, sütun ve küp taşlar yurt dışına ihraç edilmektedir (AYHAN, 2010).

3. DİYARBAKIR MERMER SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU

Diyarbakır mermer sektörü oldukça genç bir sektör olmasına rağmen, kısa süre zarfında büyük aşamalar kat ederek Türkiye doğal taş sektöründe; blok ve işlenmiş mermer üretimi, ihracat ve istihdamında önemli bir komuma gelmiştir.

Özellikle 90'li yılların ikinci yarısından itibaren Diyarbakır'da ocak işletmeciliği ile gelişmeye başlayan mermer sektörü, sonraki yıllarda büyük ve orta boy işleme fabrikalarının açılması ile önemli bir ivme kazanmış ve daha çok ihracata dönük yapısı nedeniyle yöredeki diğer birçok sektörü geride bırakmıştır. Diyarbakır'da faaliyet gösteren mermer işletmelerinin hızla artmasında, yörenin mermer rezervi açısından zengin ve kuruluş yeri şartları bakımından elverişli konuma sahip olmasının payı büyüktür (AYHAN, 2010). Bölgede istikrarlı bir biçimde faaliyet gösteren ve belirli bir üretim kapasitesinin altına düşmeyen ocak sayıları yıllar içinde artmıştır. Bu ocaklardan gerçekleştirilen blok üretimleri, sektörde kazanılan tecrübe ve teknolojik düzeyi yüksek makine ekipman kullanımına bağlı olarak ocak başına yapılan üretim her geçen yıl artış göstermiştir.

Tablo – 2: Diyarbakır Mermer Ocak Bilgileri

Yıllar	Ocak Sayıları	Ocak Üretimi (Bin m ³)	Ocak Başına Üretim (m ³)
1992	2	3,5	1.750
2000	12	55,9	-
2001	15	-	-
2002	21	82,3	3.923
2005	24	200,4	8.352
2008	33	313,4	9.497

Kaynak: AYHAN, 2010.

Diyarbakır'daki mermer işleme fabrikalarının büyük bir çoğunluğu Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) bulunmakla birlikte, ART Mermer, Bakırmer, Günmer, Dimersan gibi birkaç işleme fabrikası organize sanayi bölgesi dışında faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bunların yanında, 1996 yılında Diyarbakır'da faaliyete geçtiği dönemde Türkiye'nin en büyük mermer işleme fabrikaları arasında bulunan Toprak Mermer İşleme Fabrikası Lice İlçesinde kurulmuştur. Mermer ocak işletmeciliğinde sağlanan gelişmeler, mermer işleme fabrikalarına da yansımış ve

son yıllarda modern makine ekipman ve teknolojinin kullanıldığı büyük ve orta ölçekli entegre tesislerin kurulması hız kazanarak günümüzde bu sayı 23'e ulaşmıştır.

Mermer işleme fabrika sayılarında 2000-2009 yılları arasındaki değişimi, plaka-strip üretimlerinin yıllara göre değişimi, sektörde kazanılan tecrübe ve modern makine ekipman kullanımına bağlı olarak fabrika başına üretim miktarı yıllar itibariyle artış göstermiştir.

Tablo – 3: Diyarbakır Mermer İşleme Fabrika Bilgileri

Yıllar	Fabrika Sayıları	Plaka Üretimi (m ²)	Fabrika Başına Üretim (m ²)
2000	8	740.000	92.500
2001	10	777.000	77.700
2002	12	1.070.000	89.166
2005	19	2.636.000	138.736
2008	23	4.045.000	175.869

Kaynak: AYHAN, 2010.

Doğal taş sektörü emek yoğun bir sektör olması nedeniyle diğer imalat sektörlerine oranla daha fazla istihdam yaratma potansiyeline sahiptir. Bölgemizin nüfus artış hızı ve işsizlik oranları göz önünde bulundurulduğunda, mermercilik sektörünün nedenli önemli olduğu açıkça görülmektedir. Diyarbakır mermer sektöründe gerçekleşen istihdam, yıllara göre değişkenlik göstermesine rağmen artmıştır.

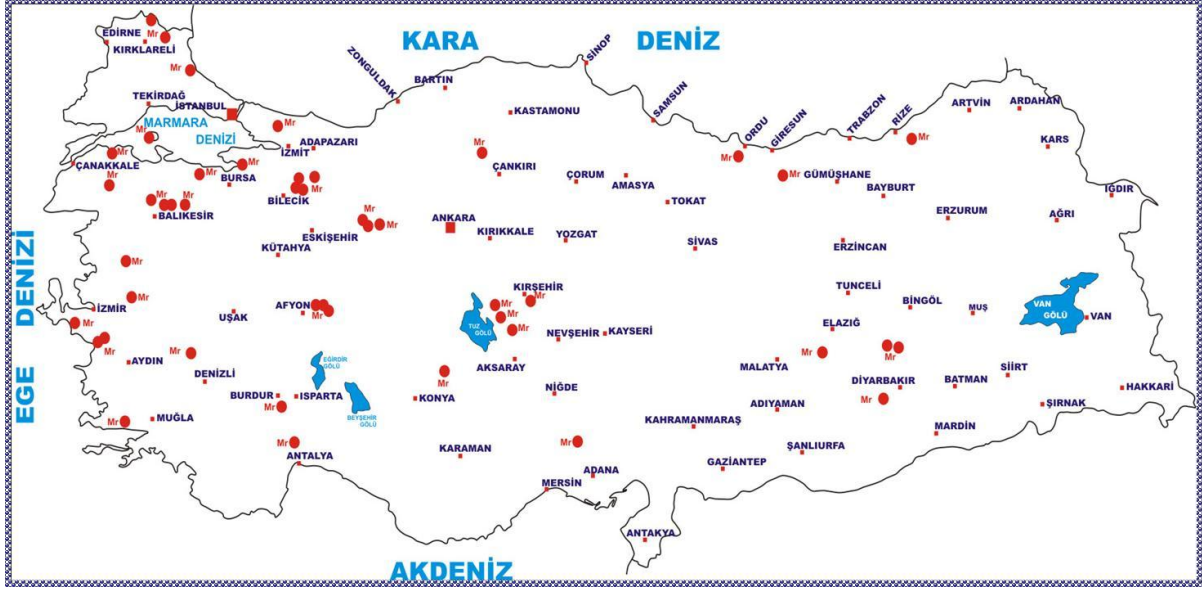
Tablo – 4: Mermer Sektöründe Çalışan Sayılarının Yıllara Göre Değişimi

Yıllar	Toplam İstihdam Sayısı	İstihdam Edilen Mühendis Sayısı
1992	24	-
1999	570	23
2003	782	38
2007	2.514	-
2008	2.194	85

Kaynak: AYHAN, 2010.

Diyarbakır imalat sanayinde 2008 itibariyle SSK'lı olarak çalışan toplam 13.653 kişinin 2.194'ü mermer sektöründe istihdam edilmiştir. Bu değer Diyarbakır imalat sanayindeki toplam istihdamın % 13,8'inin mermer sektörü tarafından karşılandığını göstermektedir. Ocak ve işleme fabrikalarının kalite, verimlilik ve üretim kapasitelerinin artmasında büyük öneme sahip olan mühendislerin istihdam sayısı henüz yeterli düzeyde olmasa da yıllara göre artış göstermiştir.

Harita 1: Türkiye'nin Önemli Mermer Yatakları Haritası

Kaynak: TÜMMER, 2006.

Mermer ocakları genelde Hani, Çermik, Çüngüş, Lice, Hazro, Kulp ve Silvan ilçelerinin kırsal alanında bulunmaktadır. Diyarbakır'da 45 ocak ile 23 fabrika bulunmakta ve bu sektörde 34 şirket faaliyet göstermektedir. Fabrikaların toplam kapalı alanı 82.684 m² ve fabrikaların toplam kullanım alanı 613.838 m²'dir. Diyarbakır'daki ocak ve fabrikalarda yıllık 270 bin m³ (750 bin ton) mermer üretilmekte olup yaklaşık 3.500 kişi istihdam edilmektedir. Mermerciliğe bağlı olarak gelişen yan sanayi ile birlikte Diyarbakır'da istihdam imkânı bulanların sayısı 10 bin olarak tahmin edilmektedir (DMMD, 2008). Bunun yanında bazalt üretimi yapan işletmelerin sektörel dağılımdaki payı % 6 olup faaliyette olan 4 adet firma bulunmaktadır. Ayrıca mutfak-banyo tezgâh üretiminde 8 adet küçük ölçekli işletme faaliyet göstermektedir.

Diyarbakır'ın ihracatının % 53'ünü mermercilik sektörü oluşturmaktadır. Mevcut mermer yataklarının il sınırları içerisinde değerlendirilerek istihdam ve katma değer yaratması açısından ilde; mermer işleme tesisi ve mermerit üretim tesisi konularında yatırım yapılması gerekmektedir.

3.1. Mermerin Diyarbakır'ın İhracatındaki Yeri

Doğal taş sektörü, ihracat kabiliyeti yüksek olan sektörler arasında yer almaktadır. Bölgede üretilen mermerlerin uluslararası arenada tanıtılması ve pazar oluşturulması konusunda önemli mesafeler kat edilmiştir. 2004-2009 yılları arasında yapılan mermer ihracatı doğrusal bir

artış göstermiştir. Özellikle son üç yılda mermer ihracatı tek başına diğer tüm sektörlerin yaptığı toplam ihracatı geride bırakmıştır.

Tablo – 5: 2004-2009 Yılları Arasındaki Diyarbakır İhracat Rakamları (milyon \$)

Yıllar	Mermer İhracatı	Diğer Ürünlerin İhracatı	Mermer & Diğer Oranı (%)	D.bakır & Türkiye Mermer İhracat Oranı (%)
2004	12,7	19,2	38,9	0,81
2005	19,1	36,7	34,2	1,36
2006	33,4	54,3	38	3,25
2007	43,5	35,7	53,9	3,50
2008	48,9	42,3	53,6	3,48
2009	63,1	56,8	52,6	5,16

Kaynak: AYHAN, 2010.

Oldukça kısa bir geçmişe sahip olmasına rağmen, mermer ihracatının son altı yılda kentin toplam ihracatındaki payı ortalama % 45,2 olup, 2009 yılında % 52,6 seviyesine ulaşmıştır. 2004-2009 yılları arasında Diyarbakır mermer ihracatının Türkiye mermer ihracatındaki oranı giderek artmıştır. 2004’de % 0,81 olan oran, 2009 yılında % 5,16’ya yükselmiştir. Bu durum Diyarbakır mermer sektörünün gelişim hızının Türkiye mermer sektörü gelişim hızından çok daha yüksek olduğunu açıkça göstermektedir.

Diyarbakır mermer sektöründe üretilen toplam ham blok ve işlenmiş mermerlerin yaklaşık % 60’ı ihraç edilmektedir. Uzakdoğu ülkeleri (Çin, Japonya, Tayvan, Kore) başta olmak üzere Amerika, Hindistan, Brezilya, Ortadoğu Ülkeleri, Birleşik Arap Emirlikleri yanı sıra İtalya, Yunanistan, İspanya, Almanya gibi Avrupa’nın yirmiden fazla ülkesine bölgeden mermer ihracatı yapılmaktadır. Ancak küresel kriz döneminde işletmeciler, sıcak para ihtiyacını karşılamak için ham blok ihracatına yönelmişlerdir.

4. YAŞANAN SORUNLAR

4.1. Madencilik Sektöründe Yaşanan Sorunlar

a) Sektörün Kümelenme Sorunu: Diyarbakır’da doğal taş sektöründe yaşanan hızlı gelişmelerle birlikte, doğal taş kümesinin önemli bileşenleri de oluşmaya başlamıştır. Bu bileşenlerden bazıları: Diyarbakır Mermerciler ve Madenciler Derneği, Dicle Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü ve Meslek Yüksek Okulu Doğal Taş Bölümü, TMMOB Maden ve Jeoloji Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubeleri, KOSGEB ve Karacadağ Kalkınma Ajansı olarak

sayılabilir. Bu kümenin önemli bileşenlerinden biri konumunda olan mermer atölyelerinin gelişmiş güzel kent içinde faaliyet sürdürmeleri ve mesleki açıdan örgütlenememeleri önemli bir eksikliktir. Özellikle il genelinde sayıları yaklaşık 250'ye ulaştığı tahmin edilen mermer atölyelerinin dağınık olması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu atölyelerin, KOSGEB'in Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında kurmayı planladığı alt yapı sorunları çözülmüş KSS'lere taşınarak aynı bölge veya iş merkezlerinde bir arada bulunmaları büyük önem taşımaktadır. Bu sağlandığı takdirde, atölyelerin sektörel büyüme sürecine katkı sağlamaları, finansman ve çevresel sorunlarının daha kolay çözümlenmesi, insan kaynakları sorunlarına yönelik bütüncül politikaların üretilmesi mümkün olacaktır. Ayrıca, Diyarbakır'daki mermer fabrikalarının OSB'de bir arada oluşları, uygun mekanlarda faaliyetlerini sürdürmeleri, doğal taş sektörel kümesinin önemli bir bileşenini oluşturmaları yanı sıra, verimlilik, kalite geliştirme, ortak sinerji yaratma ve sektörle daha sağlıklı etkileşim ortamı oluşturmaları açısından önemlidir.

b) Demiryolu Sorunu: Mermercilik sektöründe yaşanan en önemli sorunların başında nakliye maliyetleri gelmektedir. Hâlihazırda Diyarbakır'a en yakın Liman olan Mersin Limanı ve Diyarbakır'ın ihracatında ilk sırada yer alan Irak ile demiryolu bağlantısı olmaması, nakliye maliyetlerini ciddi oranda arttırmakta ve bu durum Diyarbakır'ın rekabet edebilirliğini azaltmaktadır. Bu nedenle, ürünlerin pazara kolay ulaşımı için OSB'ye demiryolu bağlantısı ile Şanlıurfa üzerinden Mersin Limanı ve Habur Sınır Kapısına bağlantıyı sağlayacak demiryolu altyapısının inşasına öncelik verilmelidir.

c) Maden Ocaklarına Ulaşımı Sağlayacak Yolların Yetersizliği: Mermer ocakları genelde Hani, Çermik, Çüngüş, Lice, Hazro, Kulp ve Silvan ilçelerinin kırsal alanında bulunmaktadır. Bu bölgede ulaşım altyapısının arzulan düzeyde olmaması, maden ocaklarına ulaşılmasını güçleştirmektedir.

d) GSM Ruhsatlarının Alınmasında Bürokrasinin Uzun Zaman Alması: Madencilik yatırımı yapmak isteyen bir girişimcinin, izin alabilmek için birden fazla bakanlığa müracaat etmesi gerekmektedir. Bu konudaki mevzuat ve yasal düzenlemelerin yenilenmesi ihtiyaç vardır.

e) İzinlerin İptali Davaları: Bir firma, birçok kurumdan izin almasına karşın bu kez de izinlerin iptali için açılan davalar, yatırım güvencesini tehdit altına sokmakta ve yatırımcıları korkutmaktadır. Dava açabilmek yatırımla orantılı teminata bağlı olmalıdır.

f) Teşvik Mevzuatının İyileştirilmesi: Mermer maliyetler açısından bulunduğu yerlerde işletilmek zorundadır. Diğer sanayi dalları gibi taşınma olanağı yoktur. Bunu Diyarbakır için bir avantaja dönüştürmek gerekmektedir. Büyük giderlerden olan akaryakıt ve enerji için teşvik yasalarıyla destek sağlanmalıdır. Bu, hem sektörel hem de bölgesel bir avantaj oluşturacaktır. Aynı zamanda Çin ve Hindistan gibi ülkeler ile rekabet edebilir bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır. Örneğin, Diyarbakır mermerinin blok olarak satılması yerine bölgede işlenmesi halinde, katma değeri 2-3 kat artacak ve istihdama önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Yatırımcının gözünde yurtdışına gönderilen her bir mermer bloğu ilimizde bir kişilik istihdamı engellemektedir.

g) Doğal Taş Artıklarının Değerlendirilmemesi: Hâlihazırda uygulanan mermer çıkarma yöntemi nedeniyle, ciddi oranda mermer artıkları ortaya çıkmaktadır. Bu artıkların değerlendirilmemesi, önemli bir ekonomik kayba yol açmaktadır.

Yukarıda değinilen sorunların yanı sıra; mermer ocaklarının bulunduğu orman sahalarında ağaçlandırma bedellerinin yüksek olması, madencilikte alt yüklenici çalıştırılmasına imkân tanınmaması, MTA'nın 1986'dan beri bölgede herhangi bir araştırma yapmamış olması, köylülerin mermercilerin çalışmalarını engellemeleri söz edilebilecek diğer sorunlar arasındadırlar. Bölgede üretilen ham blokların ildeki işleme tesislerinde işlenerek yüksek katma değerle pazara sunulması, yörede mermer makine sanayinin kurulması, sektörel gelişime ivme kazandıracaktır.

4.2. Organize Sanayi Bölgesinin Sorunları

Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesinde üretim yapan 15 mermer işleme fabrikası mevcuttur. Bunlarla birlikte inşaata başlayan 2 firma ve proje aşamasında olan 3 firma bulunmaktadır. OSB'de altyapı yetersizliği, mermer konusunda yatırım yapan ve yapacak olan firmaları olumsuz yönde etkilemektedir. Yaşanan sorunların en önemlileri aşağıda 5 madde halinde belirtilmiştir:

- **Elektrik Kesintisi ve Dalgalanmalar:** Elektrik altyapısı mevcut işletmelerin elektrik yükünü karşılayamamaktadır (OSB'de doluluk oranı % 100'dür). Elektrik altyapısının iyileştirilmesi gerekmektedir.
- **Demiryolu Bağlantısı:** Üretilen ürünlerin pazarlara ulaştırılmasında önemli bir ulaşım yolu olan demiryolu, OSB'ye 3,5 km mesafeden geçmektedir. İlgili kurumlar arasındaki

görüşmeler sonucu OSB alanında istasyon kurulması planlanmıştır. Ancak inşa edilecek istasyon için kaynak bulunmamaktadır. Ürünlerin pazara kolay ulaşımı için OSB'ye demiryolu bağlantısı ile Diyarbakır'ı Şanlıurfa üzerinden Mersin Limanı ve Habur Sınır Kapısına bağlayacak demiryolu altyapısının biran önce yapılması gerekmektedir.

- **Arıtma Tesisi:** Diyarbakır OSB'de herhangi bir arıtma tesisi bulunmamaktadır. Planlanan tüm işletmelerin faaliyete geçmesi durumunda çevrenin ciddi boyutta zarar göreceği öngörülmektedir. Bu konuda, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nın hazırladığı, 'Atık Su Arıtma ve Katı Atık Depolama Tesislerin Projelendirilmesi' için Doğrudan Finansman Desteği Programı kapsamında Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından destek sunulmuştur.
- **Doğalgaz Bağlantısı:** Doğalgaz, sanayi üretiminde ekonomik bir enerji kaynağıdır. İşletmelerin rekabet gücünü koruması için doğalgazın işletmelerin kullanımına sunulması gerekir. Doğalgaz hattı OSB'nin çok yakınından geçmektedir. OSB'ye doğalgaz bağlantısı yapılabilmesi için gerekli proje hazırlanmış olup projenin gerçekleştirilebilmesi için kaynak arayışları devam etmektedir.
- **Güvenlik ve Çevre Duvarı:** Diyarbakır OSB'de herhangi bir çevre duvarı ya da güvenliği yoktur. Bu durum OSB alanında güvenlik eksikliği yaratmaktadır.

5. KARACADAĞ KALKINMA AJANSI 2010 EKONOMİK GELİŞME MALİ DESTEK PROGRAMI KAPSAMINDA MERMER SEKTÖRÜNDE DESTEKLENEN PROJELER

Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından 2010 yılında çıkarılan *Ekonomik Gelişme Mali Destek Programı* kapsamında mermercilik alanında faaliyet gösteren dört işletmenin sunduğu projeler başarılı hibe almaya hak kazanmıştır. Bu projeler aşağıda yer almaktadır

5.1. Mermer Üretiminde Kapasite Artırımı ve Modern Teknolojilerin Uygulanması Projesi (Yardımcı Mermer Maden Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.)

Bu proje ile firma; mermer üretim kapasitesini % 50 artırmayı, bu üretim artışına paralel olarak işletme istihdam oranını % 50 yükseltmeyi, komşu ülkelerle (Irak-Suriye) ihracatı gerçekleştirmeyi, üretim sürecinde çevreci teknolojiler kullanarak çevreye verilen zararı en aza indirmeyi özel olarak hedeflemektedir.

Proje bütçesi **275.906,75 TL** olup % 50 hibe almaya hak kazanmıştır.

5.2. İşlenmiş Mermer, Mozaik ve Blok Mermer Üretimi Projesi (Az-Taş Mermercilik İnşaat Nakliyat Tekstil Mobilya Ticaret Ltd. Şti.)

Blok ve işlenmiş mermerin yanında mermer artıklarından mermer mozaik üretimi yapmak, bu kapsamda üretim yapan ilk ticari firma olmak ve makine parkını bu yöntemle kurmak projenin belirlenen amaçlarını oluşturmaktadır.

Proje bütçesi **612.950,00 TL** olup % 50 hibe almaya hak kazanmıştır.

5.3. OSB Mermer Fabrikası Üretim ve İhracat Kapasitesinin Artırılması Projesi (Arı Madencilik Kırtasiye İnşaat Tic. ve Sanayi Ltd. Şti.)

Proje ile işletmenin fiziki ve üretim kapasitesi ile istihdamının geliştirilmesi ve işletmenin Ortadoğu ülkelerine (özellikle Irak ve Suriye) olan ihracatın artırılması amaçlanmaktadır.

Proje bütçesi **634,100.00 TL** olup % 50 hibe almaya hak kazanmıştır.

5.4. Beden Mermer Üretimi ve İşletmeciliği Geliştirme Projesi (Yardımcı Mermer Sanayi İnş. ve Tic. Ltd. Şti.)

Suriye, Irak, Japonya, Kore, Singapur'a ihracat gerçekleştirerek firmanın yıllık ihracat oranını arttırmak, pazarlanan ürün sayısını 9'dan 11'e yükseltmek, 2 adet yeni ürünün üretilmesini sağlamak, 6 yeni personel istihdam etmek, yerli tedarikçilerden alınan hammadde miktarını 3,5 tondan 5 tona yükselterek bölge ekonomisine katkı sağlamak, 3 adet yeni makine olarak üretim kapasitesini arttırmak projenin amaçlarını oluşturmaktadır.

Proje bütçesi **151,399.00 TL** olup % 50 hibe almaya hak kazanmıştır.

6. TRC2 BÖLGESİ 2011-2013 BÖLGE PLANINDA MADENCİLİK (MERMER) SEKTÖRÜ

TRC2 Bölgesi 2011-2013 Bölge Planında, bölgenin üretim ve istihdam kapasitesini ve bölge ekonomisinin rekabet gücünü artırmak amacı doğrultusunda, **bölge kaynak ve potansiyellerine** uygun olarak öncelikler ve sektörel gelişme hedefleri belirlenmiştir.

İstihdam Kapasitesinin ve Rekabet Gücünün Artırılması gelişme ekseninde, bölgede yoğunlaşan, karşılaştırmalı üstünlüğü olan imalat sanayi alt sektörlerinin geliştirilmesi ile **üretimde katma değerinin** ve sektörlerin **rekabet güçlerinin** artırılması amaçlanmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda; bölgede **yoğunlaşma** gösteren ve **karşılaştırmalı üstünlüğü** olduğu tespit edilen ve “*metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı*” olarak sınıflandırılan **madencilik (mermer)** sektörü bu amaç doğrultusunda desteklenecek öncelikli sektörlerden biri olarak belirlenmiştir.

Madencilik (mermer) için;

- İşletmelerin üretim ve istihdam kapasitelerini artırmak,
- Hammaddenin bölgede işlenmesini sağlamak,
- Markalaşma,
- Ar-Ge ve yenilikçilik,
- Kümelenme,

Faaliyetlerinin teşvik edilerek sektörün geliştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması stratejileri belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- AYHAN, M (2010). “Diyarbakır Mermer Sektörünün Mevcut Profili, Gelişim Trendi ve Gelecekle İlgili Projeksiyonlar”, Dicle Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü, Diyarbakır.
- DMMD (Diyarbakır Mermerciler ve Madenciler Derneği), (2008). “Diyarbakır Doğal Taş Katalogu”, Diyarbakır.
- DTSO (2009). “Diyarbakır Ekonomisi”, <http://www.dtso.org.tr>, 15.06.2010.
- İPKM (İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü), (2010). “Haziran 2010 Brifing Raporu”, Diyarbakır.
- MTA (2010). “Brifing Raporu”, Diyarbakır.
- TİM (2009). “İhracat Rakamları”, <http://www.tim.org.tr>, 18.12.2009.
- TÜİK (2009a). *Bölgesel Göstergeler TRC2 Diyarbakır-Şanlıurfa*, TÜİK Yayını, Ankara.
- TÜİK (2009b). “Dış Ticaret İstatistikleri”, <http://www.tuik.gov.tr>, 20.12.2009.
- TÜMMER (Türkiye Mermer, Doğal Taş ve Makineleri Üreticileri Birliği) (2006). “Türkiye’nin Önemli Mermer Yatakları Haritası” <http://www.tummer.org.tr/index.php?n=21>, 15.06.2010.